

روزنامه سیاسی، اجتماعی و فرهنگی صبح ایران
دوشنبه ۲۸ اردیبهشت ۱۴۰۵ - اول ذی الحجه ۱۴۴۷
سال بیست و هشتم - شماره ۷۶۰۲ - ۱۶ صفحه
قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

سر مقاله

پاسخ حقوق بین الملل به دریافت عوارض از تنگه هرمز

محمدصادق ففوری
دکترای حقوق بین الملل
دانشگاه تهران

حقوق بین الملل راجع به دریافت عوارض (یا هر عنوان دیگری) از کشتی های عبوری از این تنگه چه می گوید؟ شوربختانه برخی از اساتید حقوق بین الملل در ایران بدوای به این پرسش این گونه پاسخ می دهند: ایران اجازه دریافت عوارض از کشتی های عبوری تنگه هرمز ندارد یا احترام به همه اساتید صاحب نظر، فارغ

از موارد مشابه که کشورهای ساحلی از کشتی های عبوری از تنگه های سرزمینی خود میالغی را دریافت می کنند، در مقام شاکر گردی باید گفت این نظر چندان صائب به نظر نمی رسد. دریافت عوارض از کشتی های که از تنگه هرمز عبور می کنند، در حقوق بین الملل دلایل قایل تاملی دارد. پیش از پرداختن به استدلال های حقوق بین الملل در رابطه با دریافت عوارض از کشتی های در حال حرکت در تنگه هرمز، باید این موضوع را مدنظر داشت: تنگه هرمز شاخصه های پذیرفته شده در استندال های حقوق بین الملل، با آب های سرزمینی ایران و عمان قرار دارد. برای تقریب به ذهن، می توان این گونه ادعا کرد که «آب های سرزمینی» برای کشورهای ساحلی در حکم دریاچه ها و رودخانه های داخل خاک کشور ساحلی است. لذا تنگه هرمز، به عنوان مثال همانند دریاچه ارومیه، در حاکمیت کامل ایران قرار دارد. با در نظر داشتن این مهم، حقوق بین الملل با دلایل زیر، به ایران این امکان را می دهد که از کشتی های عبوری از تنگه هرمز، عوارض (یا هر مبلغی با هر عنوان دیگری) دریافت کند.

۱- برخلاف حقوق داخلی که در آن متون مصوب و شماره مواد قانونی، یک نظام حقوقی را بی ریزی می کند، در حقوق بین الملل «عرف»، اثر گذارترین شاخصه برای بی ریزی یک نظام حقوقی است. به بیان دیگر، این کشورهای جهان هستند که با رفتار عرفی خود، حقوق بین الملل را پدید می آورند. عرف در حقوق بین الملل هم از حیث ایجابی مهم است و هم از جنبه سلبی قاعده سازی می کند. در اثر تکرار یک رویه از سوی یک کشور، حقوق بین الملل غالباً آن را به رسمیت می شناسد و بر عکس در صورت نفی و اعتراض مستمر و عرفی یک کشور به یک رفتار منتهای و جهانی، حقوق بین الملل آن رفتار را اقل در حق کشور معترض قابل اجرا نمی داند. گفته می شود که کنوانسیون حقوق دریاهای (CNUDM)، قواعد عرفی حقوق دریاهای مدون کرده و از این حیث مندرجات آن، از جمله در نظر داشتن عبور بی ضرر (و بدون دریافت عوارض) برای کشتی ها در زمان صلح، برای همه کشورهای لازم الاتباع است. ایران دقیقاً به دلیل شرایط خاص تنگه هرمز که در آب های سرزمین ما واقع شده، به کنوانسیون حقوق دریاهای نیوسته است. امضا (و نه تصویب) این سند حقوقی در دسامبر ۱۹۸۲ از سوی ایران، با یک اعلامیه تفسیری واضح همراه بوده است: عبور و مرور در تنگه هرمز مشمول مندرجات کنوانسیون حقوق دریاهای نیوست. لذا ایران با این اعتراض و استمرار این اعتراض، حق ستاندن عوارض از تنگه هرمز را همواره برای خود محفوظ داشته و حقوق بین الملل هم به این عرف ایجاد شده از سوی ایران جنبه قانونی (الزامی) می بخشد.

۲- برخی مدعی هستند که «عبور بی ضرر» (passage inoffensive)، و رای کنوانسیون حقوق دریاهای، یک اصل الزام آور در حقوق بین الملل و رعایت آن از سوی همه کشورهای، چه تصویب کنندگان کنوانسیون حقوق دریاهای و چه آنها که به این کنوانسیون نیوسته اند، برای «آزادی کشتیرانی» در جهان، ضروری است. ذکر این نکته خالی از لطف نیست: حتی اگر بپذیریم عبور بی ضرر، و رای کنوانسیون دریاهای نایب از جانب همه رعایت شود، اعمال این مفهوم در حقوق بین الملل مطابق ماده ۱۹ کنوانسیون حقوق دریاهای الزاماتی دارد: عبور وقتی بی ضرر است که رفتار و آمد کشتی ها بدون فعالیت مضر علیه کشور ساحلی باشد. پرواز جنگنده از روی کشتی، تهدید نظامی با آوردن کشتی، جمع آوری اطلاعات به پشتوانه کشتی، حتی ایجاد آلودگی و ماهیگیری هم عبور را از حالت بی ضرر خارج می کند. همه این الزامات باید در حالت صلح از سوی کشتی های عبوری رعایت شود؛ در شرایط جنگی دست کشور ساحلی برای اعمال حاکمیت بر آب های سرزمینی (مانند تنگه هرمز)، مطابق حقوق بین الملل بسیار بازر می شود. حقوق بین الملل، از جمله مطابق مندرجات کتاب راهنمای سان-رمو که کالج جنگ نیروی دریایی آمریکا آن را تدوین کرده، دست کشور ساحلی را در شرایط جنگی تا آنجا باز گذاشته است که حتی اجازه می دهد به کشتی متخلف شلیک مستقیم کند. [بقیه در صفحه ۳]

بزشکیان در دیدار وزیر کشور پاکستان تأکید کرد

همگرایی اسلامی مانع ماجراجویی دشمنان

صفحه ۲

آتش در کنام موشکی اسرائیل، پهپاد در لانه هسته ای امارات

صفحه ۱۵

یکشنبه «صفر» در هرمز

صفحه ۱۵

مردم بی دریغ بانظام

در حمایت از جمهوری اسلامی و مقابله با نظام سلطه، این گونه حضوری گسترده و معنادار در صحنه داشته باشند.

در واقع، اصل جنگ تمام عیار جبهه کفر با ایران به امید نامیدی مردم از نظام جمهوری اسلامی بود ولی حضور هفتاد شب پیایی در میدان های شهر آن امید نامردان را به باد داد و نه تنها جنگ و تورم و گرانی و کمبودها مردم را ناامید نکرد و از صحنه به در نبرد بلکه با بعثت مردم، اگر به معنای واقعی بعثت بنگریم، گویی روح تازه ای در ملت دمیدن گرفته است، تا آنجا که حتی معاون سیاسی وزارت کشور می گوید: «کنون شاخص های امنیتی نسبت به اوضاع غیر از جنگ بهتر شده است که دلیل آن همراهی، انسجام و حفاظت مردم از کشور است.» امریکا وقتی حریف ملت ایران نشد، تهدید به تخریب نیروگاه و پل کرد، ولی بعید است حتی حریف سنگ و سیمانی که یک ملت همچون ملت مبعوث شده ای ایران پشت آن ایستاده است، شود!

هر چند سطح تنش میان ایران و ائتلاف دشمنانش پس از آتش بس هیچ گاه پایین نیامد و حتی گاهی تبادل آتش سنگین نیز رخ داد، ولی ساعات آخر هفته منتهی به یکشنبه را می توان یکی از موارد بالا رفتن سطح تنش در میانه جنگ و آتش بس دانست. با این حال، ایران متکی به مردم و نیروهای مسلح خود هرگز ذره ای از منافع ملی و اصول دینی که به آن پایبند است، عقب ننشسته است. و حتی اگر آتش به صحنه آرام گرفته ی جنگ باز گردد برای آن کاملاً آماده است و در دفاع از میهن خود تردید ندارد.

در دیدارها و اعلام مواضع روز گذشته سران ایران نیز همگی بر عزم جزم برای دفاع میهنی با همگرایی ملی تأکید کردند، از جمله رئیس جمهور گفت که «هدف اصلی امریکا و رژیم صهیونیستی از حمله به ایران، ایجاد بی ثباتی داخلی و تلاش برای تضعیف و ساقط کردن نظام اسلامی بود، ولی آنان هرگز تصور نمی کردند ملت بزرگ، شریف و آگاه ایران تا این اندازه با انسجام، اقتدار و وفاداری در کنار نظام و کشور خود ایستادگی کنند و

حمیدرضا شاکریان

یادداشت سیاسی
تقی دزاکام

فقط
بند آخر این یادداشت را بخوانید!
صفحه ۲

یادداشت سیاسی
حمیدرضا شاه نظری

از بعثت مردم تا بعثت هنر مندان
صفحه ۲

یادداشت بین الملل
هادی محمدی

پایان رمق ترامپ
در نیمه راه ریاست
صفحه ۱۵

نامش را آیت الله بهجت
انتخاب کرده بود
علیرضا محمدی | دبیر گروه نشر و معارف
گفت و گوی «جوان» با پدر شهید سید محمدحسین بهاء الدینی
از پاسداران شهید جنگ تحمیلی رمضان | صفحه ۷

بنا بود به مردم حادثه دیده
روحیه بدهیم
اما از آنها روحیه می گرفتیم!
زهرا چینی | خبرنگار گروه اجتماعی
خانم سپهوند، عضو تیم های امداد و مشاوره در گفت و گو با «جوان» در حادتهای حضور داشتیم که گفتند بمب فعال نشده باقی مانده یا جنگنده آمده است. اگر در شرایط عادی به آن فکر کنید، واقعاً ترسناک است. حتی خود من هم ترسیدم. اما وقتی در آن موقعیت قرار می گیری، اصلاً به این چیزها فکر نمی کنی | صفحه ۱۰

یوسفی رکورد
دو ضرب جهان را
شکست
علیرضا یوسفی در مسابقات وزنه برداری قهرمانی آسیا پس از کسب سه مدال و عنوان نایب قهرمانی در دسته ۱۱۰ کیلوگرم، با اقدامی زیبا مقابل دوربین ها لباس خود را که به یاد شهدای میناب و عدد ۱۶۸ شهید این مدرسه بود، در معرض نمایش قرار داد | صفحه ۱۳
شورش دنیا علیه حضور رها در فضای مجازی
«امروز اگر فرزندان خردسالی داشتم، ترجیح می دادم آنها سیگار بکشند تا اینکه اجازه دهم به تنهایی در شبکه های اجتماعی حضور داشته باشند.» این جمله ای است که منته فریدرکسن، نخست وزیر دانمارک وقتی می خواهد نگرانی اش را از تأثیرات مخرب فضای مجازی روی کودکان و نوجوانان توصیف کند، به کار می برد. محققان دانشگاه «دینور» در مطالعه ای در یافتند ۱۲/۶ درصد از کودکان جهان (۲۰۲ میلیون) سال ۲۰۲۳ با قرار گرفتن در معرض تصاویر، ویدئوها و مکالمات نامتعارف در فضای مجازی مورد سوءاستفاده قرار گرفته اند | صفحه ۳